

بررسی احساس امنیت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در شهرستان‌های استان بوشهر

تاریخ پذیرش: ۹۳/۸/۱۵

تاریخ دریافت: ۹۳/۳/۱۰

حبيب احمدی^۱، عبدالله نجفی اصل^۲، صادق زارع^۳

از صفحه ۸۱ تا ۱۱۲

چکیده

زمینه و هدف: هدف این مقاله بررسی احساس امنیت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در بین ساکنان شهرستان‌های استان بوشهر است.

روش‌شناسی: به لحاظ روش شناختی، این تحقیق از نوع تحقیقات همبستگی و مقایسه‌ای می‌باشد و به لحاظ روش اجرایی، در این تحقیق از روش پیمایشی (و از تکنیک پرسشنامه) استفاده شده است.

یافته‌ها: یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که ۶۹ درصد پاسخگویان در سطح متوسطی احساس امنیت دارند و کمترین و بیشترین میزان احساس امنیت به ترتیب مربوط به پاسخگویان شهرستان دشتستان و دشتی می‌باشد. نتایج حاصل از آزمون تحلیل مسیر نیز نشان داد که متغیر احساس امنیت مالی بیشترین تأثیر را بر احساس امنیت اجتماعی داشته است و بقیه عوامل به ترتیب مقدار تأثیر عبارتند از: احساس عدالت، احساس ثبات اقتصادی، آسیب‌های اجتماعی، دینداری، احساس محرومیت، سن و پایگاه اقتصادی-اجتماعی.

نتیجه‌گیری: براساس نتایج رگرسیون چندمتغیره، متغیرهای ثبات اقتصادی (با ضریب ۰/۲۷)، احساس عدالت (با ضریب ۰/۲۲)، آسیب‌های اجتماعی (با ضریب ۰/۲۰-) و امنیت مالی (با ضریب ۰/۲۰) از عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی می‌باشند. مقدار ضریب تعیین یا واریانس برآورد شده ($R^2=0/44$) بیانگر آن است که با شناسایی چهار متغیر تأثیرگذار فوق می‌توان تا ۰/۴۴ میزان احساس امنیت را در بین مردم تبیین کرد.

واژه‌های کلیدی: احساس امنیت اجتماعی، احساس عدالت، ثبات اقتصادی، آسیب اجتماعی، امنیت مالی

۱. دانشیار بخش جامعه‌شناسی دانشگاه شیراز hahmadi@rose.shirazu.ac.ir

۲. دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی واحد بین‌الملل دانشگاه شیراز abdollah.najafy@yahoo.com

۳. کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی دانشگاه بوعلی سینا همدان (نویسنده مسئول) s_zare63@yahoo.com

امنیت یک واقعیت لازم و ضروری برای هر اجتماع یا جامعه است. با مروری تاریخی بر جوامع در می‌یابیم که امنیت همواره یکی از مسائل اساسی و حیاتی آنها بوده و هست. شاید بتوان گفت که جوامع از ابتدای پیدایش انواع ساده‌تر آن با دو گونه تهدید روبرو بوده‌اند؛ تهدید از بیرون و تهدید از درون. به عبارت دیگر دشمنان خارجی و هرج و مرج طلبان همیشه تهدیدهای بالقوه یا بالفعلی بوده‌اند که آرامش و امنیت جامعه را با خطر روبرو کرده‌اند. بنابراین زمینه‌های ایجاد ناامنی فقط مربوط به بیرون از مرزهای یک کشور نمی‌شود، به طوری که امروزه حتی متفکران دارای نگرش سنتی نیز متوجه عوامل داخلی و شرایط تقویت کننده و یا تهدید کننده امنیت در داخل کشور هستند. واقعیت‌های اجتماعی - فرهنگی جوامع در حال توسعه و حتی توسعه یافته نشان می‌دهد که بسیاری از منابع تهدید امنیتی در داخل خود این کشورها نهفته است.

اهمیت وجود امنیت در زندگی تا حدی است که برخی متفکران اجتماعی در تعاریف خود کلمه «امنیت» را مترادف با مفهوم «سلامتی» به کار گرفته و وجود آن را ضامن بقاء و پایداری جامعه سالم پنداشته‌اند (بزدانی و صادقی، ۱۳۸۹). به عبارت دیگر امنیت شرط لازم برای حیات و زندگی است و هرچه جامعه ضریب ایمنی بالاتری داشته باشد، میزان تعاملات و مناسبات اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بیشتر خواهد بود و بالعکس، هرچه ضریب ایمنی کمتر باشد، افراد در فضای رعب و وحشت قرار گرفته و از نظر کیفی آسیب می‌بینند (نوبدینیا، ۱۳۸۹).

امنیت بیشتر از آنکه امری سیاسی و نظامی باشد، واقعیتی اجتماعی است که معمولاً ریشه در ویژگی‌های تاریخی یک جامعه یا برخی گروه‌های آن دارد. این واقعیت حفظ ارزش‌های دیرین اجتماعی است که به گروه‌های مختلف جامعه رسیده است. در امنیت اجتماعی منافعی عمومی وارد صحنه می‌شوند که بین دو واقعیت فرد و دولت قرار دارند. این منافع مرتبط به وجود گروه‌ها و دسته‌های اجتماعی است که هر یک کلیت و واحدی خاص را تشکیل می‌دهند. گروه‌های مختلف قومی، نژادی، مذهبی، سنی، جنسی و ملی از جمله گروه‌هایی هستند که در این مقوله قرار می‌گیرند. این گروه‌ها، پژوهشگران و مسئولان مباحث امنیتی را وادار کرده‌اند که مباحث و زوایای جدیدی را برای الگوی امنیت باز کرده و آن را از حالت دو قطبی فرد و دولت خارج کنند. این حوزه

جدید حول محور امنیت اجتماعی می‌چرخد. به قول «ویور»، نظریه امنیت اجتماعی بر هویت‌های جمعی و در مقیاس بزرگ مانند هویت‌های مذهبی و هویت‌های قومی متمرکز است که کارایی و وظایفی مستقل از دولت دارند. پس هویت، مفهوم محوری امنیت اجتماعی است و اصولاً امنیت اجتماعی زمانی مطرح می‌شود که جامعه یا گروه‌های خاصی نسبت به هویتش احساس خطر کند. بدین ترتیب با روشن شدن مفهوم امنیت اجتماعی، ممکن است در سطح مختلف به آن پرداخته شود. سطوحی که از گروه‌های بسیار کوچک شروع و به کل جامعه ختم می‌شود. در خردترین سطح این طیف، امنیت اجتماعی در معنای ساده آن یعنی نبود تهدید نسبت به هویت یک گروه کوچک قومی، مذهبی و ... و در کلان‌ترین سطح، امنیت اجتماعی به معنای مصونیت جامعه در مقابل انواع تهدیدهای هویتی ناشی از فرایندهای جهانی شدن، آمریکایی شدن، غرب‌زدگی و ... است.

امنیت دارای ابعاد عینی (امنیت بالفعل) و ذهنی (احساس امنیت) است. بُعد ذهنی یا احساس امنیت به احساس رهایی انسان از اضطراب، بیم و خطر اطلاق می‌شود. در واقع زمانی که فرد احساس کند در جامعه و تعاملات اجتماعی خطری جان، مال یا سلامتی وی را مورد تهدید و تعرض قرار نمی‌دهد، می‌توان گفت فرد دارای احساس امنیت است. در واقع این تحقیق نیز بر بُعد ذهنی یعنی احساس امنیت تأکید دارد و با توجه به اینکه تاکنون احساس امنیت در استان بوشهر مورد بررسی قرار نگرفته، این تحقیق در نظر دارد احساس امنیت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن را در شهرستان‌های استان بوشهر مورد مطالعه قرار دهد.

بیان مسئله

نیاز به امنیت در همهٔ جوامع و کشورها از ارزش بسیار بالایی برخوردار است و فقدان امنیت و آرامش در یک جامعه، موجب نارضایتی مردم و بروز تعارضاتی میان ملت و دولت می‌شود، زیرا وجود ناامنی و بحران‌های اجتماعی، نشانهٔ ضعف دولت و ناتوانی در برآورده کردن اساسی‌ترین نیاز مردم محسوب می‌شود. بنابراین امنیت برای کلیه نظام‌های سیاسی و مردم، صرف‌نظر از سطح توسعه اقتصادی و اجتماعی و نوع ایدئولوژی، مهمترین و با اولویت‌ترین مسأله به‌شمار می‌آید. به عبارت دیگر، امروزه با شکل گرفتن

نهادهای جدید امنیتی توسط دولت‌ها، می‌توان یادآور شد که امنیت به هر صورت تا حد زیادی توسط دولت‌ها برقرار می‌شود و در واقع یکی از وظایف اصلی هر دولتی، تأمین امنیت است. بدین ترتیب امنیت بستری برای فعالیتهای دولت و نیز افراد جامعه است. علاوه بر بُعد سیاسی نیاز به امنیت، از لحاظ برنامه‌ریزی نیز بدون امنیت، اجرای هرگونه برنامه میان مدت و بلندمدت امکان‌پذیر نیست و این موضوع موجب عدم سرمایه‌گذاری و توقف شکوفایی اقتصادی کشور می‌شود. آشکار است که شکوفایی اقتصادی، سرمایه‌گذاری، برنامه‌ریزی برای رشد و توسعه و اجرای هرگونه برنامه دیگر، نیاز به آرامش و زمینه مناسب در سطوح مختلف اجتماعی دارد که همگی در گرو امنیت است. بی‌تردید هیچ عضوی برای پیشرفت، توسعه و تکامل یک جامعه و همچنین شکوفایی استعدادها مهم‌تر از عنصر امنیت و تأمین آرامش در جامعه نبوده و توسعه اجتماعی، خلاقیت و فعالیت ارزشمند بدون امنیت امکان‌پذیر نخواهد بود. پس می‌توان گفت که امنیت علاوه بر اینکه یک نیاز برای انسان‌ها است، عامل بسیار مهمی در پیشرفت و توسعه‌ی هر جامعه‌ای است. زمینه‌های مختلف توسعه اقتصادی، فرهنگی و... مستلزم وجود امنیت و احساس امنیت در ابعاد مختلف فردی، اجتماعی و ملی است.

از چشم انداز اجتماعی نیز وجود امنیت بالفعل در هر جامعه (بُعد عینی امنیت)، احساس امنیت (بُعد ذهنی امنیت) را در افراد آن جامعه به‌وجود می‌آورد و اگر کاهش امنیت در جامعه رخ دهد، بی‌اعتمادی، رواج بدبینی و شایعه، عدم مشارکت و همکاری در برنامه‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و امنیتی کشور را به‌دنبال خواهد داشت (پناهی و همکاران، ۱۳۸۹). در کشور ایران، بر اساس تحقیقات صورت گرفته، اگرچه امنیت واقعی در مقایسه با سایر جوامع قابل توجه است، اما احساس ناامنی در ایران بالا است (بیات، ۱۳۸۸؛ نوروزی و فولادی سپهر، ۱۳۸۸). بر اساس نتایج نظرسنجی در هشت شهر بزرگ ایران (تهران، همدان، ارومیه، شیراز، کرمان، یزد، اصفهان و مشهد) به منظور تعیین میانگین احساس امنیت، ۸۱ درصد ساکنان در این شهرها احساس ناامنی می‌کنند (عربی، ۱۳۸۴؛ رضوان و فتحی، ۱۳۹۱). همچنین در یک پیمایش ملی، نتایج احساس امنیت اجتماعی در کل کشور نشان می‌دهد که ۵۲ درصد دارای احساس امنیت اجتماعی زیاد، ۲۷ درصد متوسط و ۲۱ درصد دارای احساس ناامنی اجتماعی هستند (زنگی آبادی و زنگنه، ۱۳۹۰).

در نظرسنجی دیگری که از سوی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (ناجا) طی سال‌های ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴ در خصوص سنجش میزان امنیت اجتماعی مراکز استان‌های کشور صورت گرفته است، میانگین احساس ناامنی کل مراکز استان‌های کشور در سال ۱۳۸۳ برابر با ۷۹/۱۵ شده است. در سال ۱۳۸۴ میانگین ناامنی موجود در جامعه برابر با ۹۳/۱ و میانگین احساس ناامنی، برابر با ۵۶/۹ محاسبه شده است (نبوی و همکاران، ۱۳۸۹).

این پژوهش نیز در نظر دارد احساس امنیت اجتماعی را در شهرستان‌های استان بوشهر مورد بررسی قرار دهد. بنابراین سوال اصلی تحقیق این است که میزان احساس امنیت در شهرستان‌های استان بوشهر چگونه است؟ و در هر یک از شهرستان‌ها کدام عامل باعث کمتر یا بیشتر شدن احساس امنیت در آن شهرستان شده است؟

مبانی نظری

مکتب کارکردگرایی با تأکید بر توافق حاکم بر روابط اجتماعی در نظام اجتماعی وجود امنیت را در سایه هماهنگی ساختاری و یکپارچگی و انسجام اجتماعی قابل تحقق می‌داند. کلیت نظام اجتماعی منسجم از اعضای است که هر جزء و کل برای نظام دارای کارکردی است و این هماهنگی و انسجام کارکردی امنیت اجتماعی را برای جامعه به ارمغان می‌آورد (بیات، ۱۳۸۸: ۱۳۳-۱۳۲).

مکتب کنش متقابل نمادی امنیت را با تفسیر ذهنی (احساس امنیت) افراد از شرایط حاکم بر جامعه که از یک سو بر رفتار افراد چارچوب مشخص سازد و از سوی دیگر به نوعی تحت تأثیر کنش افراد بر ساخته می‌شود، بنا می‌کند. در این تعامل متقابل است که بنیان‌های نظم و امنیت که بر رفتار اجتماعی افراد استوار است، ساخته می‌شود و تداوم پیدا می‌کند.

مکتب روش‌شناسی مردمی برای مقررات در زندگی روزمره اهمیت زیادی قائل است و نظم و امنیت اجتماعی را در سایه پیروی مردم از مقررات روزمره بین آنها قابل تبیین می‌داند. این دیدگاه، نظم و امنیت را با تأکید بر اهمیت محوری زبان و سخن درک می‌کند (همان: ۱۳۳).

پیر بردیو به رابطه بین ساختارهای عینی (امنیت) و ساختارها یا پدیده های ذهنی (احساس امنیت) تأکید کرده و اعتقاد دارد از یکسو ساختارهای عینی قرار می گیرند که مبنای صورت های ذهنی را تشکیل می دهند و الزام های ساختاری را که بر کنش های متقابل وارد می شوند، تعیین می کنند و از سوی دیگر اگر کسی بخواهد تلاش های روزانه فردی و جمعی را که در جهت تغییر یا حفظ این ساختارهای عمل می کنند، بررسی کند باید این صورت های ذهنی را در نظر بگیرد. ارزیابی ذهنی افراد به عنوان کنشگران در تصمیم گیری و شکل دهنده الگوهای عملی رفتاری در جامعه نقش بنیادی ایفا می کند. علاوه بر ارزیابی ذهنی کنشگران از منظر دیگر که به توسعه اجتماعی مربوط می شود، رشد و شکوفایی اجتماعی در گرو ایجاد، حفظ و بازتولید امنیت و احساس آن در جامعه است. رشد جامعه و خود شکوفایی آن متکی بر سرمایه های انسانی مادی- اجتماعی شهروندان است و این سرمایه ها برای توسعه نیازمند امنیت ایمنی و احساس امنیت هستند (ریترز، ۱۳۷۷: ۷۱۶؛ بردیو، ۱۹۸۹: ۱۵؛ مبارکی، ۱۳۸۳: ۲۷).

به نظر بوزان^۱، امنیت اجتماعات بشری به پنج مقوله تقسیم می شود؛ نظامی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی (بوزان، ۱۳۷۸: ۳۴). اما تمام ابعاد امنیت (از جمله امنیت اجتماعی)، همگی بخش هایی از امنیت دولتی هستند. به عنوان مثال، جامعه تنها یکی از بخش هایی است که دولت ممکن است در آن مورد تهدید قرار بگیرد (روی، ۱۳۸۲). امنیت اجتماعی از نظر بوزان به حفظ مجموع ویژگی هایی ارجاع دارد که بر مبنای آن افراد خودشان را به عنوان عضو یک گروه اجتماعی قلمداد می کنند یا به بیان دیگر، معطوف به جنبه هایی از زندگی فرد می گردد که هویت گروهی او را سامان می بخشد (روی، ۱۳۸۲). بوزان نظریه خود را در کتاب «مردم، دولت ها و هراس» (۱۹۸۱) با مفهوم امنیت فردی شروع می کند. وی تهدیداتی که امنیت افراد را به خطر می اندازد به سه نوع تقسیم می کند؛ ۱. تهدیدات فیزیکی یا جسمی: درد، صدمه، مرگ، ۲. تهدیدات اقتصادی: تصرف یا تخریب اموال، عدم دسترسی به کار یا منابع، ۳. تهدیدات نسبت به حقوق و موقعیت: زندانی شدن، از دست دادن آزادی های مدنی، تنزل رتبه و... . بوزان این تهدیدات را همبسته می داند و وجود یکی را با وجود احتمالی دیگری همراه می داند. اما به نظر وی این تهدیدات گرچه ظاهراً امری فردی هستند، اما

1. Bary Buzan

وجود آنها در جامعه به مشکل بزرگی اشاره دارد که ریشه بسیاری از مقولات فلسفه سیاسی است؛ یعنی اینکه چگونه می‌توان آزادی عمل فرد را در مقابل تهدیدات موجود یا بالقوه با آزادی دیگران توازن بخشید؟ (بوزان، ۱۳۷۸: ۵۳). بوزان در بخشی از کتاب خود، به شیوه‌ای دورکیمی، وجود میزانی از آنا‌رشی را در وضعیت عادی زندگی طبیعی می‌داند که ممکن است با هرج و مرج همراه شود. به نظر وی هرج و مرج از سطح غیرقابل قبول خود به انگیزه‌ای برای فدا کردن بخشی از آزادی برای دستیابی به سطوح بهتری از امنیت تبدیل شود و در همین فراگرد، حکومت و دولت شکل می‌گیرد.

به عقیده ویور، امنیت اجتماعی در کنار امنیت اقتصادی، سیاسی، نظامی و زیست محیطی قابل طرح نیست، بلکه هم‌تراز امنیت اجتماعی، امنیت ملی است. چرا که امنیت اجتماعی در شرایط کنونی مرجع امنیت ملی می‌باشد. از نگاه ویور در حالی که امنیت ملی به تهدیدات علیه حاکمیت می‌پردازد، امنیت اجتماعی معطوف به هویت است که در ذات مقوله‌ای است بسیار مهم، چون هویت اجتماعی به هر حال وجود دارد چه دولت باشد و چه نباشد. نکته دیگر اینکه امنیت هویت با امنیت اجتماعی معنای سیاسی یافته است و عکس‌العمل یک اقلیت در دفاع از هویت خود، خودبخود عملی سیاسی است. از این رو امنیت اجتماعی به اندازه امنیت ملی واجد اعتبار است (نصری، ۱۳۷۸: ۱۳۶). بر این اساس ویور حوزه امنیت را بر حسب یک دوگانگی امنیت دولت و امنیت اجتماعی در نظر می‌گیرد. امنیت اجتماعی در اینجا بخشی از امنیت دولتی به شمار می‌رود اما به عنوان یک بخش مستقل هم (که بوزان از آن غفلت ورزیده) به آن ارجاع داده می‌شود (روی، ۱۳۸۲).

میران میتار^۱ برای ارزیابی امنیت اجتماعی از مدل نظام‌مند استفاده می‌کند و در این کار بر نظریه آنا‌رشی اجتماعی بیلی^۲ تکیه می‌کند. وی تلاش می‌کند که مسائل جامعه را براساس سطوح متفاوت (فرد، گروه، سازمان، اجتماع، جامعه، سیستم فراملی) تحلیل کند و از آنا‌رشی (هرج و مرج) به جای تعادل به عنوان وسیله‌ای برای اندازه‌گیری حالات نظام استفاده می‌کند (میتار، ۱۹۹۶: ۷). موضوع مهم در نظریه میتار آن است که نظام اجتماعی به جای آنکه با معیار تعادل و نظم قابل تحلیل باشد از طریق آنتروپی تحلیل

1.Miran mitar
2.Beiley

می‌شود، به گونه‌ای که با به حداقل رساندن آنتروپی، می‌توان بر سطح امنیت اجتماعی تأثیر گذاشت. از جمله نمونه‌هایی که توسط این معادله قابل نتیجه‌گیری است، کاهش آنتروپی داخلی از خلال کاهش جرایم است. در نتیجه امنیت اجتماعی (با فرض ثابت بودن آنتروپی خارجی) افزایش می‌یابد (نویدنیا، ۱۳۸۲: ۷۲).

پیشینه تحقیق

تحقیقات صورت گرفته در زمینه بررسی احساس امنیت اجتماعی هر یک از جهاتی به بررسی این پدیده پرداخته‌اند که برخی از مهمترین مطالعات به شرح زیر می‌باشد: نبوی و همکاران (۱۳۸۹) به بررسی عوامل اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهر اهواز پرداخته‌اند. مهم‌ترین نتایج حاصل از آزمون رابطه بین متغیرهای تحقیق نشان داده که متغیرهای گرایش به مشارکت در تأمین امنیت، تلقی از عملکرد پلیس و پایگاه اجتماعی - اقتصادی به صورت مستقیم و متغیر احساس محرومیت نسبی به طور معکوس بر احساس امنیت اجتماعی افراد تأثیرگذار هستند. متغیرهای تلقی از عملکرد قانون و جنسیت، تنها بر بُعد امنیت جانی اثرگذار می‌باشند.

مظلوم خراسانی و اسمعیلی (۱۳۸۹) میزان احساس امنیت اجتماعی زنان شهر مشهد در سال ۱۳۸۵ و عوامل مؤثر بر آن را مورد بررسی قرار دادند. در این پژوهش میانگین احساس امنیت اجتماعی زنان شهر مشهد در یک طیف پنج گزینه‌ای از یک تا پنج، ۲/۶۰ بوده است که از متوسط به پایین می‌باشد. در بررسی عوامل مؤثر در تحلیل رگرسیون چند متغیری، «استفاده از وسایل ارتباط جمعی»، «نگرش به حجاب»، «طراحی شهری»، و «تصور فرد از خود» دارای تأثیر مثبت و متغیرهای «خانه‌دار بودن» و «حمایت اجتماعی» دارای رابطه معکوس با متغیر وابسته بوده‌اند. این عوامل توانستند ۰/۵۴ واریانس متغیر وابسته پژوهش را تبیین کنند.

نیروی انتظامی پژوهشی با عنوان بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی از دیدگاه شهروندان تهرانی انجام داده است. در این تحقیق احساس امنیت اجتماعی متشکل از پنج شاخص فکری، رفاهی، هویتی، ناموسی و جانی در نظر گرفته شده است که وضعیت احساس امنیت اجتماعی تقریباً در حد متوسط و برای شاخص‌های فکری، رفاهی و هویتی تقریباً در حد کم و شاخص‌های جانی و ناموسی تقریباً در حد زیاد است.

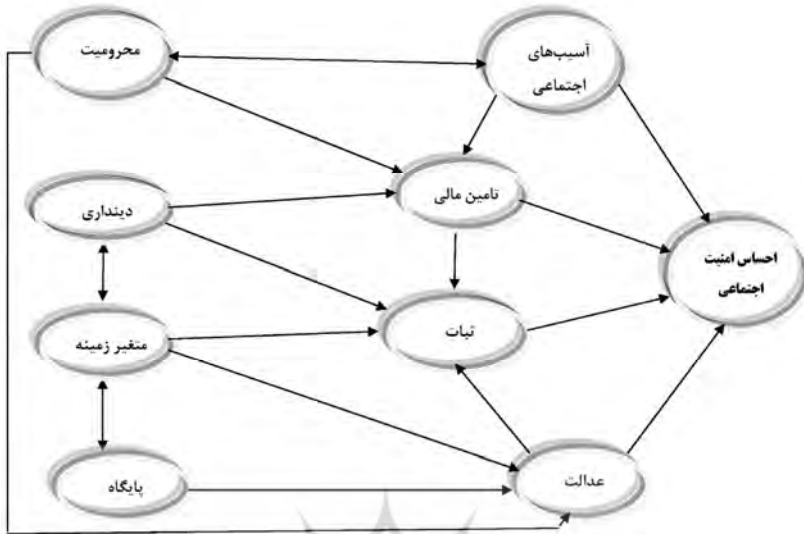
همچنین جنسیت، فردگرایی و مخاطرات جهانی به عنوان متغیرهای آسیب پذیری؛ تصور از میزان جرم به عنوان متغیر فضای اجتماعی و تجربه غیر مستقیم جرم به عنوان متغیر تجربه جرم بر احساس امنیت اجتماعی تأثیر داشته است (ناجا، ۱۳۸۲).

مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران (۱۳۸۰) به بررسی احساس امنیت اجتماعی از دیدگاه شهروندان تهرانی پرداخته است. یافته‌های این تحقیق نشان داده است که میزان احساس امنیت شهروندان تهرانی در سطح پایینی قرار دارد و در پایان نتیجه می‌گیرد که در صورت وجود امکان، می‌توان گفت حد بالایی از متوسط افراد جامعه در زندگی روزمره خود دچار نوعی احساس ناامنی هستند.

مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران بار دیگر (۱۳۸۲) در پژوهشی با عنوان بررسی احساس امنیت و عوامل مؤثر بر آن (مورد مطالعه شهر تهران) به بررسی امنیت پرداخته است. تحقیق مورد نظر از نوع تحلیل ثانویه بوده و احساس امنیت در میان شهروندان را بررسی می‌کند. تحقیق اولیه از نوع پیمایشی بوده است که در آن با استفاده از شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای با ۱۴۷۵ نفر از افراد بالای ۱۸ سال مناطق بیست و دوگانه تهران مصاحبه شده است. تحلیل ثانوی نشان می‌دهد که متغیر حمایت اجتماعی آثار مؤثر و معنی‌داری بر احساس امنیت دارد. همچنین بی‌نظمی اجتماعی و ریسک و مخاطره تأثیر مؤثر و کاهنده‌ای بر احساس امنیت نشان می‌دهند. در مجموع از یافته‌های این تحقیق می‌توان دریافت که گرچه میزان امنیت اجتماعی شهروندان پایین می‌باشد ولی نسبت به گذشته بهبود و افزایش یافته است.

مجموعه نظریات و مطالعات پیشین به ما نشان می‌دهد که ما باید امنیت را با توجه به مؤلفه‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی به صورت توأمان مدنظر داشته باشیم و مجموعه این شرایط در به وجود آوردن امنیت مؤثر هستند. با توجه به مباحث نظری فوق، مدل زیر را می‌توان به عنوان مدل تحلیلی تحقیق مورد بررسی قرار داد:

شکل (۱) مدل تحلیلی تحقیق

مبانی نظری

با توجه به مدل فوق، تعاریف نظری و عملیاتی متغیرهای تحقیق به شرح جدول شماره یک می‌باشد.

جدول (۱) تعاریف نظری و عملیاتی تحقیق

تعریف عملیاتی	تعریف نظری	متغیر
در این تحقیق احساس امنیت اجتماعی به وسیله شاخص‌هایی از قبیل؛ احساس امنیت جانی، میزان امنیت در محل زندگی، به موقع رسیدن مأموران کلانتری در محل در صورت پیش آمدن مشکل، احساس نگرانی از سرقت منزل، حمل پول نقد به مقدار زیاد، تردد با ماشین های مسافرکش شخصی در شب و... مورد سنجش قرار گرفت.	احساس امنیت اجتماعی، بُعد درونی و ذهنی امنیت می‌باشد.	احساس امنیت اجتماعی
شاخص‌های این متغیر عبارتند از؛ سطح تحصیلات، شغل، میزان درآمد، وضعیت مسکن.	پایگاه اقتصادی - اجتماعی وضعیتی است که یک شخص یا یک گروه در یک نظام اجتماعی در برابر دیگران می‌یابد (ساروخانی، دایره‌المعارف جامعه‌شناسی: ۱۳۷۵)	پایگاه اقتصادی - اجتماعی
برابری افراد در برابر قانون، حق به حق دار رسیدن، دسترسی همه افراد به حداقل درآمد در جامعه، رعایت کردن حق و حقوق همه قومیت‌ها، پامال نکردن حق و حقوق مردم توسط افراد با نفوذ، واگذاری شغل به افراد بر اساس شایستگی‌ها و ... شاخص‌هایی است که متغیر عدالت اجتماعی را تبیین می‌کند.	عدالت اجتماعی عبارت است از؛ وجود فرصت‌های برابر اجتماعی برای کسب آموزش و مهارت و دسترسی به سرمایه مالی و فیزیکی. عدالت اجتماعی معطوف به سیاست‌های رویه ای و توزیعی یا اجرایی است که نهایتاً جامعه را به سمت نوعی تعادل بین طبقات برخوردار و محروم از مواهب طبیعی سوق می‌دهد (صفری و شالی: ۱۳۸۹).	عدالت اجتماعی

شاخص‌های این متغیر عبارتند از: سرقت از منازل، سرقت اتومبیل، سرقت از مغازه، جیب‌بری، سرقت موتورسیکلت، ایجاد مزاحمت برای نوامیس مردم، وجود دختران و زنان خیابانی (فاسد)، گروه‌های ارادل و اوباش (شرارت)، تهدید و اخاذی (باج‌گیری)، آدم‌ربایی، تجاوز جنسی به زنان، تجاوز جنسی به کودکان، دختران فراری و...	منظور از آسیب‌های اجتماعی، میزان نقض هنجارهای اجتماعی جامعه می‌باشد.	آسیب‌های اجتماعی
در این تحقیق از امکانات مادی و غیر مادی افراد و مقایسه آن با دیگران (دوستان و نزدیکان) از نگاه پاسخگو استفاده شده است.	احساس محرومیت به معنای فاصله بین انتظارات و امکانات ارضای نیاز است. هر چه این فاصله بیشتر باشد، احساس محرومیت و بی‌عدالتی نسبی بیشتر می‌شود.	احساس محرومیت
در تحقیق حاضر منظور از پایبندی به ارزش‌های دینی، میزان اعتقاد و پایبندی به انجام فرایض مذهبی از قبیل به جا آوردن نماز و شرکت در مراسم و اعمال دسته‌جمعی نظیر نماز جماعت، شرکت در مراسم عزاداری، سینه‌زنی، نوحه و... می‌باشد.	دینداری عبارت است از پذیرش تمام یا بخشی از عقاید، اخلاقیات و احکام دینی به نحوی که شخص دیندار خود را ملزم به تبعیت و رعایت از این مجموعه بداند (صفری و شالی: ۱۳۸۹).	پایبندی به اعتقادات دینی

فرضیه‌های تحقیق

- با توجه به اهداف و چارچوب نظری تحقیق می‌توان فرضیات زیر را مطرح کرد:
- فرضیه ۱: میزان احساس امنیت اجتماعی در شهرستان‌های استان بوشهر متفاوت است.
 - فرضیه ۲: میزان احساس امنیت اجتماعی در بین گروه‌های سنی مختلف متفاوت می‌باشد.
 - فرضیه ۳: بین جنسیت و میزان احساس امنیت اجتماعی تفاوت معناداری وجود دارد.
 - فرضیه ۴: بین میزان تأمین مالی افراد و احساس امنیت اجتماعی در بین پاسخگویان رابطه وجود دارد.
 - فرضیه ۵: بین میزان ثبات اقتصادی و احساس امنیت اجتماعی در بین پاسخگویان رابطه وجود دارد.
 - فرضیه ۶: بین میزان احساس عدالت در افراد و احساس امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد.
 - فرضیه ۷: بین میزان پایبندی دینی افراد و احساس امنیت اجتماعی در بین آنها رابطه وجود دارد.
 - فرضیه ۸: بین میزان احساس محرومیت و میزان احساس امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد.
 - فرضیه ۹: بین میزان آسیب‌های اجتماعی و میزان احساس امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد.
 - فرضیه ۱۰: بین پایگاه اقتصادی و اجتماعی افراد و احساس امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد.

روش‌شناسی تحقیق

به لحاظ روش‌شناختی، پژوهش حاضر از نوع تحقیقات همبستگی و مقایسه‌ای می‌باشد، زیرا هم به بررسی عوامل مرتبط با امنیت پرداخته شده و هم شهرستان‌های استان با یکدیگر مورد مقایسه قرار گرفته‌اند. روش جمع‌آوری اطلاعات تلفیقی از روش اسنادی و پیمایشی است که ابزار جمع‌آوری اطلاعات در بخش پیمایشی از نوع پرسشنامه و مصاحبه می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق شامل افراد ۱۹ سال به بالای ساکن در ۹ شهرستان استان بوشهر (اعم از زن و مرد) در سال ۱۳۸۹ می‌باشد که در حدود ۷۴۰/۰۰۰ نفر می‌شود. برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شد که ۱۰۰۰ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند (شهر بوشهر ۳۶۲ نفر، کنگان ۸۲ نفر، تنگستان ۲۶ نفر، دشتستان ۲۴۶ نفر، گناوه ۱۱۰ نفر، دیلم ۳۹ نفر، جم ۲۲ نفر، دیر ۴۸ نفر و دشتی ۶۹ نفر). روش نمونه‌گیری در این تحقیق، به روش نمونه‌گیری چند مرحله‌ای می‌باشد. یعنی در مرحله اول از روش نمونه‌گیری مطبق (طبقه بندی) استفاده شده است. بدین صورت که با در نظر گرفتن متغیر پراکندگی جغرافیایی استان، مجموع ۹ شهرستان استان در ۹ طبقه قرار داده شد، در هر طبقه یک شهرستان انتخاب و در مرحله بعد با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای، خیابان‌های اصلی و سپس بلوک‌ها و خانوارها انتخاب شدند و در نهایت براساس نمونه‌گیری اتفاقی، افراد نمونه انتخاب و از آنها نظرسنجی به عمل آمد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها تکنیک‌های آماری جداول یک بُعدی و نمودار میله‌ای، کای اسکوئر (کی‌دو) و جداول دو بُعدی، آزمون شدت همبستگی کرامر (V)، رگرسیون چند متغیری^۱ و تحلیل مسیر مورد استفاده قرار گرفته است. همچنین در این پژوهش برای سنجش اعتبار پرسشنامه از اعتبار صوری و اعتبار تجربی و جهت پایایی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده که در مجموع ضریب پایایی شاخص‌های نهایی تحقیق (۰/۷۹) بدست آمد که نشان از همبستگی درونی بین گویه‌ها جهت سنجش متغیرها دارد و ضریب پایایی کل طیف به‌دست آمده برای هر یک از مفاهیم نیز در حد بالا می‌باشد.

1. Cramer's V
2. Multiple Regrssion

جدول (۲) میزان آلفای بدمست آمده برای هر یک از متغیرهای تحقیق

ضرب پایایی	متغیر	ضرب پایایی	متغیر
۰/۷۶	آسیب‌های اجتماعی	۰/۷۸	احساس امنیت اجتماعی
۰/۷۴	احساس محرومیت	۰/۷۵	پایگاه اقتصادی-اجتماعی
۰/۷۹	پایبندی به اعتقادات دینی	۰/۷۸	عدالت اجتماعی

یافته‌های تحقیق

در این بخش نتایج تحقیق در دو بخش توصیفی و تحلیلی تنظیم شده که در قسمت نتایج توصیفی، یافته‌ها در قالب جداول یک بعدی و دو بعدی ارائه خواهد شد و در ادامه آن نتایج تحلیلی با استفاده از آزمون‌های همبستگی و رگرسیون چند متغیره و در نهایت مدل تحلیل مسیر خواهد آمد.

ویژگی‌های دموگرافیک

بر اساس یافته‌ها در حدود ۵۰ درصد پاسخگویان مورد مطالعه مرد و ۵۰ درصد پاسخگویان زن می‌باشند. از نظر وضعیت تأهل ۳۱/۴ درصد پاسخگویان مورد مطالعه مجرد و ۶۶/۵ درصد متأهل و ۱/۳ درصد همسرشان فوت کرده و کمتر از ۱ درصد نیز از همسر خود جدا شده بودند. از نظر درآمد، ۱۸ درصد پاسخگویان مورد مطالعه دارای درآمد پایین (کمتر از ۳۰۰ هزار تومان) و ۶۷ درصد دارای درآمد متوسط (بین ۳۰۰ تا ۶۰۰ هزار تومان) و ۱۵ درصد دارای درآمد بالا (بالای ۶۰۰ هزار تومان) می‌باشند. همچنین ۲۵ درصد پاسخگویان مورد مطالعه دارای سن کمتر از ۲۵ سال و ۵۵ درصد دارای سن ۲۵ تا ۴۰ سال و ۲۰ درصد دارای سن بالای ۴۰ سال می‌باشند. از نظر سطح سواد، ۵۵ درصد پاسخگویان میزان تحصیلاتشان دیپلم و کمتر از آن است، ۲۳ درصد فوق دیپلم و دانشجوی و ۲۲ درصد نیز دارای تحصیلات لیسانس و فوق لیسانس می‌باشد.

بررسی متغیرهای اصلی تحقیق

در این بخش از تحقیق به بررسی وضعیت پاسخگویان در ارتباط با متغیر، «پایگاه اقتصادی-اجتماعی، احساس امنیت اجتماعی، احساس امنیت مالی، احساس ثبات اقتصادی، احساس عدالت، آسیب‌های اجتماعی، احساس محرومیت و دینداری» پرداخته می‌شود:

جدول (۳) توزیع فراوانی متغیرهای اصلی تحقیق به تفکیک شهرستان

متغیر	مقولات	شهرستان‌ها									
		کل استان	بوشهر	دشتستان	تنگستان	کنگان	گناوه	دیلم	جم	دیر	دشتی
پایگاه اقتصادی	پائین	۲۶	۲۴/۸	۲۴/۴	۲۲/۴	۲۴/۱	۳۴/۷	۱۲/۵	۱۵/۴	۳۲/۹	۲۵
	متوسط	۵۹/۹	۵۶/۵	۳۹	۶۱/۲	۴۵/۵	۶۲/۳	۶۷/۵	۴۸/۱	۴۷/۱	۵۵/۹
اجتماعی	بالا	۱۴/۱	۱۸/۷	۳۶/۶	۱۶/۵	۳۰/۴	۲	۲۰	۳۶/۵	۲۰	۱۹/۱
احساس امنیت	کم	۱۱	۲۳/۶	۴/۹	۵/۹	۲۲/۳	۱۶/۳	۱۰	۳/۸	۲/۹	۱۳/۸
اجتماعی	متوسط	۷۱/۸	۶۷/۹	۷۸	۶۸/۲	۷۱/۴	۶۷/۳	۶۵	۶۹/۲	۶۱/۴	۶۹/۵
اجتماعی	زیاد	۱۷/۲	۸/۵	۱۷/۱	۲۵/۹	۶/۳	۱۶/۴	۲۵	۲۷	۳۵/۷	۱۶/۷
امنیت مالی	کم	۴۵/۶	۳۹/۸	۲۹/۳	۲۵/۹	۴۷/۳	۴۲/۹	۴۵	۴۲/۳	۳۱/۴	۴۱
	متوسط	۴۹/۴	۵۴/۱	۵۶/۱	۶۷/۱	۴۷/۳	۴۶/۹	۵۰	۵۳/۸	۵۰	۵۲/۱
اجتماعی	زیاد	۵	۶/۱	۱۴/۶	۷	۵/۴	۱۰/۲	۵۱	۳/۸	۱۸/۶	۶/۹
ثبات اقتصادی	کم	۴۱/۷	۴۱/۵	۳۶/۶	۳۵/۳	۴۹/۱	۴۵/۱	۵۱	۳۲/۷	۳۷/۱	۴۱
	متوسط	۴۳/۹	۴۵/۱	۵۳/۷	۴۷/۱	۴۲/۹	۴۲/۹	۲۸/۶	۴۶/۲	۴۸/۶	۴۴/۷
اجتماعی	زیاد	۱۴/۴	۱۳/۴	۹/۷	۱۷/۶	۸	۲۰/۴	۲۰	۲۱/۱	۱۴/۳	۱۴/۴
آسیب‌های اجتماعی	کم	۲۳/۵	۲۲/۸	۳۹	۳۲/۹	۱۷/۹	۳۶/۷	۴۵	۴۴/۲	۳۱/۴	۲۷/۱
	متوسط	۶۵/۷	۶۸/۳	۵۱/۲	۵۷/۶	۷۵	۵۳/۱	۵۰	۵۸/۶	۵۸/۶	۶۳/۷
اجتماعی	زیاد	۱۰/۸	۸/۹	۹/۸	۹/۵	۷/۱	۱۰/۲	۵	۵/۸	۱۰	۹/۳
احساس محرومیت	کم	۲۲/۷	۲۱/۱	۱۴/۶	۲۹/۴	۲۵/۹	۲۸/۶	۳۲/۵	۳۸/۵	۱۸/۶	۲۴
	متوسط	۶۱/۹	۶۱/۴	۷۳/۲	۵۵/۳	۵۸/۹	۶۳/۳	۵۷/۵	۴۸	۶۵/۷	۶۰/۸
اجتماعی	زیاد	۱۵/۴	۱۷/۵	۱۲/۲	۱۵/۳	۱۵/۲	۸/۱	۱۰	۱۳/۵	۱۵/۷	۱۵/۲
دینداری	کم	۰/۸	۲	۰	۰	۰/۹	۲	۰	۰	۰	۰/۹
	متوسط	۲۴/۶	۱۸/۳	۱۲/۲	۲۳/۵	۳۳	۲۶/۵	۲۵	۱۵/۴	۳۰	۲۳/۴
اجتماعی	زیاد	۷۴/۶	۷۹/۷	۸۷/۸	۷۶/۵	۶۶/۱	۷۱/۵	۷۵	۸۴/۶	۷۰	۷۵/۶
احساس عدالت	کم	۳۰/۷	۳۶/۶	۲۴/۴	۲۲/۴	۲۸/۴	۶۹/۴	۲۷/۵	۱۷/۳	۱۵/۷	۳۲
	متوسط	۵۶/۳	۵۴/۵	۶۳/۴	۵۸/۸	۵۴/۵	۱۸/۴	۶۰	۶۵/۴	۵۸/۶	۵۵/۲
اجتماعی	زیاد	۱۳	۸/۹	۱۲/۲	۱۸/۸	۷/۱	۱۲/۲	۱۲/۵	۱۷/۳	۲۵/۷	۱۲/۹

توزیع نتایج حاصل از متغیر «پایگاه اقتصادی - اجتماعی» به تفکیک شهرستان‌های استان بوشهر نشان می‌دهد که پایین‌ترین میزان پایگاه اقتصادی - اجتماعی مربوط به شهرستان دیلم و بیشترین آن مربوط به شهرستان تنگستان و دیر می‌باشد. در خصوص «احساس امنیت اجتماعی» نیز نتایج نشان می‌دهد که ۱۴ درصد از پاسخگویان در استان بوشهر از احساس امنیت کم، ۱۷ درصد احساس امنیت بالا و ۶۹ درصد نیز در سطح متوسطی احساس امنیت دارند. در ضمن کمترین میزان احساس امنیت اجتماعی را پاسخگویان شهرستان دشتستان و بیشترین آن را پاسخگویان شهرستان دشتی ارزیابی کرده‌اند. یافته‌های حاصل از متغیر «احساس امنیت مالی» نیز نشان‌دهنده آن است که کمترین میزان احساس امنیت مالی را پاسخگویان شهرستان گناوه و بیشترین آن را پاسخگویان شهرستان دشتی ابراز داشته‌اند. توزیع نتایج حاصل از متغیر «احساس

ثبات اقتصادی» نیز نشان می‌دهد که پاسخگویان شهرستان دیلم و دیر به ترتیب از کمترین و بیشترین میزان احساس ثبات اقتصادی برخوردارند.

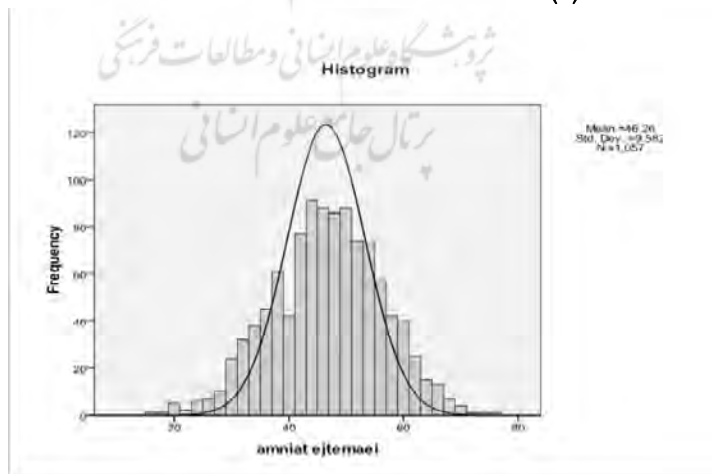
براساس یافته‌های جدول فوق کمترین میزان آسیب‌های اجتماعی مربوط به شهرستان جم و بیشترین میزان آسیب‌های اجتماعی مربوط به شهرستان بوشهر می‌باشد. داده‌های مربوط به متغیر «احساس محرومیت» نیز نشانگر آن است که کمترین میزان احساس محرومیت مربوط به پاسخگویان شهرستان دیر و بیشترین آن را پاسخگویان شهرستان دشتستان ارزیابی کرده‌اند. در خصوص متغیر «دینداری»، همچنان که یافته‌ها نشان می‌دهد، کمترین میزان دینداری مربوط به شهرستان دیلم و دشتستان و بیشترین آن مربوط به شهرستان تنگستان می‌باشد. همچنین با توجه به یافته‌های حاصل از متغیر «احساس عدالت»، به ترتیب کمترین و بیشترین میزان احساس عدالت مربوط به شهرستان دیلم و دشتی می‌باشد.

نتایج استنباطی تحقیق:

بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها

نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنوف تک نمونه متغیر احساس امنیت اجتماعی نشان داد که توزیع داده‌های مربوط به این متغیر با توزیع نرمال تفاوت معناداری ندارد (Sig= /۰۵).

نمودار (۱): نمودار هیستوگرام و منحنی نرمال متغیر احساس امنیت اجتماعی

بررسی رابطه همبستگی بین متغیرها

جدول زیر نتایج همبستگی بین متغیرهای مستقل تحقیق و متغیر وابسته احساس امنیت اجتماعی را از طریق ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد. رابطه همبستگی بین متغیرها حاکی از این است که به غیر از متغیر پایگاه اقتصادی-اجتماعی که رابطه معنی‌داری با متغیر وابسته ندارد ($\text{sig} = 0/711$)، بقیه متغیرهای مستقل رابطه معنی‌داری با متغیر وابسته (احساس امنیت اجتماعی) نشان می‌دهند و این رابطه در سطح احتمال ۹۹ درصد ($\text{sig} = 0/000$) معنی‌دار است. نتایج ضریب همبستگی بیانگر این است که بین متغیر آسیب‌های اجتماعی با احساس امنیت اجتماعی رابطه معکوسی (منفی) وجود دارد. به عبارتی با افزایش آسیب‌های اجتماعی، احساس امنیت اجتماعی کاهش می‌یابد و بالعکس، اما رابطه مشاهده شده بین متغیر وابسته و سایر متغیرهای مستقل، مثبت است. به طور کلی می‌توان گفت که متغیرهای امنیت مالی، ثبات اقتصادی، احساس محرومیت، دینداری، احساس عدالت و سن همبستگی مثبتی با احساس امنیت اجتماعی دارند، به این معنی که با افزایش در هر یک از واحدهای این متغیرها، احساس امنیت اجتماعی افزایش پیدا می‌کند.

جدول (۴) بررسی میزان همبستگی هر یک از شاخص‌های تحقیق با متغیر احساس امنیت اجتماعی

ردیف	متغیرهای مستقل	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معنی‌داری (sig)	ردیف	متغیرهای مستقل	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معنی‌داری (sig)
۱	احساس امنیت مالی	۰/۱۲۴	۰/۰۰۰	۵	احساس محرومیت	۰/۴۴۶	۰/۰۰۰
۲	احساس ثبات اقتصادی	۰/۱۴۶	۰/۰۰۰	۶	دینداری	۰/۵۱۴	۰/۰۰۰
۳	آسیب‌های اجتماعی	۰/۰۱۱	۰/۷۱۱	۷	پایگاه	-۰/۲۶۷	۰/۰۰۰
۴	احساس عدالت	۰/۰۸۸	۰/۰۰۰	۸	سن	۰/۴۵۹	۰/۰۰۰

فرضیه اول: به نظر می‌رسد که میزان احساس امنیت اجتماعی در شهرستان‌های استان بوشهر متفاوت است.

برای آزمون این فرضیه از آزمون واریانس (Anova) استفاده شد. نتایج حاصل از آنالیز واریانس برای مقایسه میزان امنیت اجتماعی در ۹ شهرستان استان بوشهر نشان‌دهنده آن است که تفاوت معنی‌داری در ارتباط با میزان امنیت اجتماعی در بین شهرستان‌های مختلف وجود دارد. همچنین نتایج به‌دست آمده از آزمون شفه بیان می‌کند که کمترین میزان امنیت اجتماعی مربوط به شهرستان گناوه و بیشترین میزان امنیت اجتماعی مربوط به شهرستان دشتی می‌باشد.

جدول (۵) نتایج حاصل از آنالیز واریانس در ارتباط با احساس امنیت اجتماعی به تفکیک شهرستان

آنالیز واریانس امنیت اجتماعی					
سطح معنی‌داری	آماره F	میانگین مجزورات	درجه آزادی	مجموع مجزورات	بین گروه‌ها
۰/۰۰۰	۱۶/۸۵۰	۱۳۸۱/۲۰۲	۸	۱۱۰۴۹/۶۱۴	
		۸۱/۹۷۱	۱۰۴۸	۸۵۹۰۵/۴۱۷	داخل گروه‌ها
			۱۰۵۶	۹۶۹۵۵/۰۳۱	کل

جدول (۶): نتایج حاصل از آزمون شفه در رابطه با امنیت اجتماعی

امنیت اجتماعی - آزمون شفه										
شهرستان	گناوه	دشتستان	دیلم	بوشهر	جم	تنگستان	کنگان	دیر	دشتی	سطح معنی‌داری
تعداد	۱۱۲	۲۴۶	۴۹	۳۶۲	۴۰	۴۱	۸۵	۵۲	۷۰	
مقایسه میانگین بالفا = ۰/۰۵	۱	۴۱/۶۹	۴۲/۴۰	۴۵/۳۵	۴۷/۳۲					۰/۱۰۳
	۲			۴۷/۳۲	۴۸/۷۳	۴۸/۷۶	۵۰/۲۶	۵۰/۵۲	۵۱/۳۳	۰/۰۶۰

فرضیه دوم: به نظر می‌رسد که میزان احساس امنیت اجتماعی در بین گروه‌های سنی مختلف متفاوت می‌باشد.

نتایج حاصل از سطح معنی‌داری (ANOVA) که کوچکتر از ۰/۰۵ می‌باشد، نشان می‌دهد تفاوت معنی‌داری در ارتباط با میزان امنیت اجتماعی در بین گروه‌های سنی وجود دارد. همچنین نتایج به‌دست آمده از آزمون شفه بیان می‌کند که کمترین میزان امنیت اجتماعی مربوط به گروه سنی ۲۵ تا ۴۰ سال و بیشترین میزان امنیت اجتماعی مربوط به گروه سنی بالای ۴۰ سال می‌باشد.

جدول (۷) نتایج حاصل از آنالیز واریانس در ارتباط با میزان امنیت اجتماعی به تفکیک گروه‌های سنی

آنالیز واریانس امنیت اجتماعی					
سطح معنی‌داری	آماره F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	
۰/۰۰۲	۶/۵۱۸	۵۹۲/۲۹۱	۲	۱۱۸۴/۵۸۳	بین گروه‌ها
		۹۰/۸۶۴	۱۰۵۴	۹۵۷۷۰/۴۴۸	داخل گروه‌ها
			۱۰۵۶	۹۶۹۵۵/۰۳۱	کل

جدول (۸) حاصل از آزمون شفه در رابطه با امنیت اجتماعی

امنیت اجتماعی - آزمون شفه					
سطح معنی‌داری	بالای ۴۰ سال	کمتر از ۲۵ سال	۲۵ تا ۴۰ سال	گروه‌های سنی	
	۳۱۰	۲۶۳	۵۸۴	تعداد	
۰/۴۷۳		۴۶/۴۳	۴۵/۴۷	۱	مقایسه
۰/۰۷۷	۴۸/۲۲	۴۶/۴۳		۲	میانگین با آلفا = ۰/۰۵

نتایج حاصل از آزمون خی دو ($\chi^2 = 13/373$ = کای اسکوتر) که در سطح معناداری ($\text{sig} = 0/01$) است نشان می‌دهد که میزان احساس امنیت در بین سنین مختلف متفاوت است. همبستگی ($r = 0/08$ = وی کرامر) نیز نشان می‌دهد که این تفاوت در حد ضعیفی است. با توجه به توزیع داده‌ها و میانگین احساس امنیت اجتماعی، میزان احساس امنیت اجتماعی در سنین بالای ۴۰ سال تا حدی بیشتر از باقی گروه‌های سنی است.

جدول (۹) نتایج حاصل از آزمون خیدو و Cramers V

Cramers V	Sig	d.f	Chi-Square
۰/۰۸	۰/۰۱	۴	۱۳۳۷۳

۹۹

فرضیه سوم: به نظر می‌رسد که بین جنسیت و میزان احساس امنیت اجتماعی تفاوت معناداری وجود دارد.

برای آزمون این فرضیه از آزمون تی استفاده شد. با استناد به مقدار آزمون تی ($t = ۲/۲۱۵$ و $\text{sig} = ۰/۰۲۷$) در این جدول، میانگین احساس امنیت اجتماعی در بین زنان و مردان، تفاوت معنی‌داری با اطمینان ۰/۹۵ دارد. بنابراین، فرض H_0 که دلالت بر عدم تفاوت میانگین احساس امنیت اجتماعی در بین زنان و مردان دارد، رد می‌شود و در مقابل آن، فرض H_1 پذیرفته می‌شود.

جدول (۱۰) آزمون t- میانگین نمره بدست آمده احساس امنیت اجتماعی به تفکیک جنسیت

df	t	sig	میانگین خطای استاندارد		میانگین	تعداد	گروه‌ها	
			انحراف استاندارد	انحراف استاندارد			مرد	زن
۱۰۵۵	-۲/۲۱۵	۰/۰۲۷	۰/۳۹۸	۹/۹۶۱	۴۶/۹۱	۵۲۷	احساس امنیت اجتماعی	
			۰/۴۳۴	۹/۱۵۲	۴۵/۶۱	۵۳۰		

نتایج حاصل از آزمون خیدو (کای اسکوئر) که در سطح معناداری ($\text{sig} = ۰/۰۱$) است، نشان می‌دهد که میزان احساس امنیت اجتماعی در بین زنان و مردان متفاوت است. نتیجه آزمون همبستگی وی کرامر (۰/۰۸۹) نشان می‌دهد که شدت رابطه بین احساس امنیت اجتماعی و جنسیت در حد ضعیفی است.

جدول (۱۱) نتایج حاصل از آزمون خیدو و Cramers V

Chi-Square	d.f	Sig	Cramers V
۸۳۹۶	۲	۰/۰۱	۰/۰۸۹

آزمون رگرسیون چند متغیره امنیت اجتماعی (آزمون فرضیات ۴ تا ۱۰)

در فرضیات یک تا سه به بررسی روابط بین محل سکونت، سن و جنس با احساس امنیت اجتماعی پرداخته شد. در ادامه سایر فرضیه‌های تحقیق با احساس امنیت اجتماعی مورد بررسی قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر بین میزان تامین مالی افراد، میزان

ثبات اقتصادی، میزان احساس عدالت، پایداری دینی، احساس محرومیت، آسیب‌های اجتماعی، پایگاه اقتصادی و اجتماعی با احساس امنیت اجتماعی در بین پاسخگویان رابطه وجود دارد.

به منظور پیش‌بینی تغییرات احساس امنیت اجتماعی از طریق متغیرهای مستقل از رگرسیون چند متغیره (و با روش اینتر) استفاده شده است.

جدول (۱۲) مشخص‌کننده‌های کلی تحلیل رگرسیونی متغیرهای مستقل بر احساس امنیت اجتماعی

سطح معناداری	F	R^2 تعدیل شده	R^2	ضریب همبستگی (R)	شاخص آماری مدل رگرسیون
۰/۰۰۰	۸۱/۳۳۸	۰/۳۴۳	۰/۳۴۹	۰/۶۹	۱

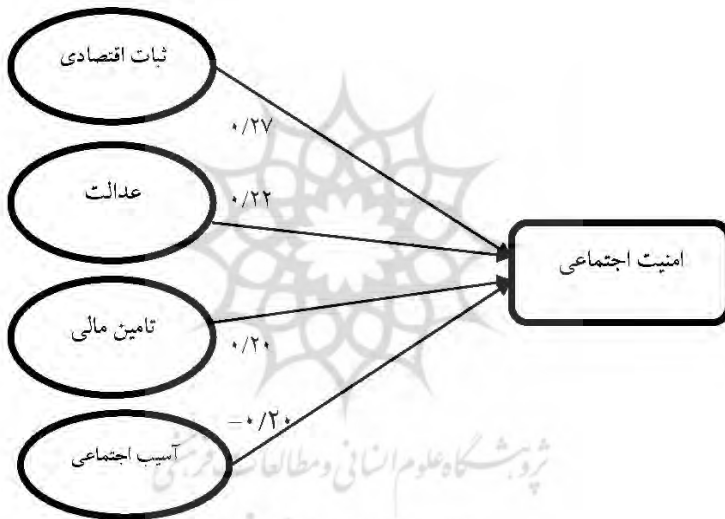
منظور از R^2 میزان برآورد واریانس احساس امنیت اجتماعی می‌باشد که توسط متغیرهای مستقل تبیین می‌شود که در تحقیق حاضر مشخص شد که ۳۴ درصد از واریانس (یا تغییرات) متغیر احساس امنیت اجتماعی توسط مجموع متغیرهای مستقل تبیین می‌گردد. با توجه به مقدار $F=81/338$ و سطح معناداری به دست آمده ($Sig = 0/000$) که در سطح $0/05$ معنادار می‌باشد ($Sig < 0/05$)، می‌توان گفت که مجموع متغیرهای مستقل قادرند تغییرات متغیر وابسته را تبیین کنند.

جدول (۱۳) مشخص‌کننده‌های آماری، میزان و جهت تأثیر هر یک از متغیرهای مستقل بر احساس امنیت اجتماعی

سطح معنی داری	t	بنای استاندارد شده	خطای استاندارد	ضرایب رگرسیون	شاخص آماری مدل
۰/۰۰۰	۱۳/۰۲۱	-	۲/۵۹۹	۳۳/۸۳۹	ضریب ثابت
۰/۰۰۰	۶/۹۷۵	۰/۲۰۱	۰/۱۵۷	۱/۰۹۶	تامین مالی
۰/۰۰۰	۹/۳۰۷	۰/۲۷۹	۰/۱۴۱	۱/۳۱۷	ثبات اقتصادی در جامعه
۰/۰۰۰	-۸/۰۰	-۰/۱۹۹	۰/۰۱۰	-۰/۰۷۶	آسیب‌های اجتماعی
۰/۱۷۳	۱/۳۶۲	۰/۰۳۶	۰/۱۳۹	۰/۱۸۹	احساس محرومیت
۰/۶۲۸	۰/۴۸۵	۰/۰۱۲	۰/۰۷۰	۰/۰۳۴	دینداری
۰/۰۰۰	۷/۳۷۸	۰/۲۱۸	۰/۰۴۱	۰/۳۰۴	احساس عدالت
۰/۱۴۰	-۱/۴۷۷	-۰/۰۳۸	۰/۱۴۰	-۰/۲۰۷	پایگاه اقتصادی اجتماعی

بر اساس جدول فوق می‌توان گفت که متغیرهای امنیت مالی، ثبات اقتصادی، آسیب‌های اجتماعی و احساس عدالت از عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی

می‌باشند و به عبارت دیگر وارد معادله رگرسیونی شده‌اند. تأثیر آسیب‌های اجتماعی بر احساس امنیت اجتماعی به‌صورت کاهنده و تأثیر تأمین مالی، ثبات اقتصادی و احساس عدالت بر احساس امنیت اجتماعی افزایش‌دهنده می‌باشد. ثبات اقتصادی بیشترین تأثیر و آسیب‌های اجتماعی کمترین تأثیر را بر احساس امنیت اجتماعی دارد و ضریب بتای $0/279$ ثبات اقتصادی بدان معنا است که به ازای هر واحد تغییر در انحراف معیار ثبات اقتصادی، $0/279$ واحد تغییر در انحراف معیار احساس امنیت اجتماعی به وجود می‌آید و از آنجا که جهت این رابطه مثبت است، تغییر به‌صورت مستقیم و از نوع افزایش‌دهنده می‌باشد. در ضمن تفسیر سایر متغیرها نیز بدین صورت می‌باشد و صرفاً میزان و جهت آن تغییر می‌کند.

شکل (۲) عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی

بدین ترتیب فرضیات مربوط به ثبات اقتصادی، عدالت، احساس تأمین مالی و آسیب‌های اجتماعی در محله به تأیید می‌رسد و این عوامل به صورت مستقیم بر میزان احساس امنیت اجتماعی تأثیر گذار هستند.

آزمون رگرسیون چند متغیره برای شناسایی عوامل مؤثر بر احساس ثبات اقتصادی:

به منظور پیش بینی تغییرات احساس ثبات اقتصادی از طریق متغیرهای مستقل از رگرسیون چند متغیره (و با روش Enter) استفاده شد. در تحقیق حاضر مشخص شد که ۳۳ درصد از واریانس (یا تغییرات) متغیر احساس ثبات اقتصادی (R^2) توسط مجموع متغیرهای مستقل تبیین می‌گردد. با توجه به مقدار $F = ۷۳/۴۳۷$ و سطح معناداری به دست آمده ($Sig = 0/000$) که در سطح $0/05$ معنادار می‌باشد، می‌توان گفت که متغیرهای مستقل قادرند تغییرات متغیر وابسته را تبیین کنند.

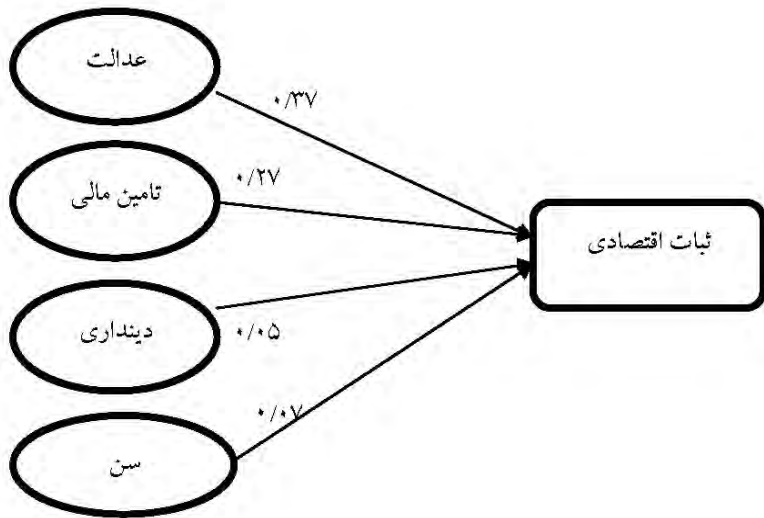
جدول (۱۴) مشخص‌کننده‌های کلی تحلیل رگرسیونی متغیرهای مستقل بر احساس ثبات اقتصادی

شاخص آماری مدل رگرسیون	ضریب همبستگی (R)	R^2	R^2 تعدیل شده	F	سطح معناداری
۱	۰/۵۷۸	۰/۳۳۵	۰/۳۳۰	۷۳/۴۳۷	۰/۰۰۰

بر اساس جدول زیر می‌توان گفت که متغیرهای تامین مالی، احساس عدالت، دینداری و سن از عوامل مؤثر بر احساس ثبات اقتصادی می‌باشند. تأثیر تمامی متغیرهای ذکر شده بر ثبات اقتصادی افزایش می‌دهد. احساس عدالت بیشترین تأثیر و دینداری کمترین تأثیر را بر احساس ثبات اقتصادی دارد و ضریب بتای $0/376$ احساس عدالت بدان معناست که به ازای هر واحد تغییر در انحراف معیار احساس عدالت، $0/376$ واحد تغییر در انحراف معیار احساس ثبات اقتصادی به وجود می‌آید و از آنجا که جهت این رابطه مثبت است، تغییر بصورت مستقیم و از نوع افزایش می‌باشد.

جدول (۱۵) مشخص‌کننده‌های آماری، میزان و جهت تأثیر هر یک از متغیرهای مستقل بر احساس ثبات اقتصادی

مدل	شاخص آماری	ضرایب رگرسیون	خطای استاندارد	بتای استاندارد شده	t	سطح معنی‌داری
ضریب ثابت	-۰/۰۴۸	۰/۵۷۵	-	-	-۰/۰۸۴	۰/۹۳۳
سن	۰/۰۱۵	۰/۰۰۵	۰/۰۷۳	۰/۰۰۵	۲/۷۸۴	۰/۰۰۵
تامین مالی	۰/۳۱۳	۰/۰۳۳	۰/۲۷۱	۰/۴۰۱	۹/۴۰۱	۰/۰۰۰
آسیب‌های اجتماعی	-۰/۰۰۳	۰/۰۰۲	-۰/۰۴۱	-۰/۱۶۰	-۱/۶۰۰	۰/۱۱۰
احساس محرومیت	۰/۰۴۰	۰/۰۳۱	۰/۰۳۶	۱/۳۰۸	۱/۳۰۸	۰/۱۹۱
دینداری	۰/۰۳۳	۰/۰۱۵	۰/۰۵۶	۲/۱۱۹	۲/۱۱۹	۰/۰۳۴
احساس عدالت	۰/۱۱۱	۰/۰۰۸	۰/۳۷۶	۱۲/۱۷۵	۱۲/۱۷۵	۰/۰۰۰
پایگاه اقتصادی اجتماعی	-۰/۰۱۷	۰/۰۳۱	-۰/۰۱۵	-۰/۵۵۶	-۰/۵۵۶	۰/۵۷۹

شکل (۳) عوامل مؤثر بر احساس ثبات اقتصادی

آزمون رگرسیون چند متغیره برای شناسایی عوامل مؤثر بر احساس عدالت: به منظور پیش بینی تغییرات احساس عدالت از طریق متغیرهای مستقل نیز از رگرسیون چند متغیره (روش اینتر) استفاده شد. در تحقیق حاضر مشخص شد که ۲۰ درصد از واریانس (یا تغییرات) متغیر احساس عدالت (R^2) توسط مجموع متغیرهای مستقل تبیین می‌گردد. با توجه به مقدار $F= ۴۳/۱۶۸$ و سطح معناداری به دست آمده مستقل تبیین می‌گردد. که در سطح $۰/۰۵$ معنادار می‌باشد، می‌توان گفت که متغیرهای مستقل قادرند تغییرات متغیر وابسته را تبیین کنند.

جدول (۱۶) مشخص‌کننده‌های کلی تحلیل رگرسیونی متغیرهای مستقل بر احساس عدالت

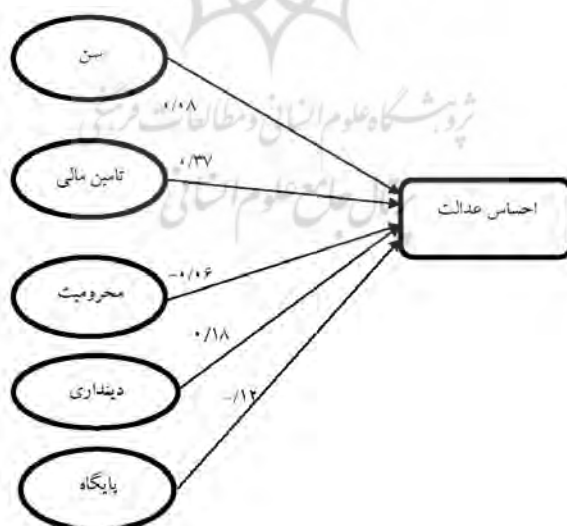
شاخص آماری مدل رگرسیون	ضریب همبستگی (R)	R^2	R^2 تعدیل شده	F	سطح معناداری
۱	۰/۴۴۹	۰/۲۰۲	۰/۱۹۷	۴۳/۱۶۸	۰/۰۰۰

بر اساس جدول زیر می‌توان گفت که متغیرهای امنیت مالی، احساس محرومیت، دینداری، پایگاه و سن از عوامل مؤثر بر احساس عدالت می‌باشند. تأثیر پایگاه اقتصادی-اجتماعی و احساس محرومیت بر احساس عدالت کاهنده و تأثیر امنیت مالی، ثبات

اقتصادی، سن، امنیت مالی و دینداری بر احساس عدالت اجتماعی افزایش می‌دهد. امنیت مالی بیشترین تأثیر و احساس محرومیت کمترین تأثیر را بر احساس عدالت دارد و ضریب بتای ۰/۳۷۱. تامین مالی بدان معنا است که به ازای هر واحد تغییر در انحراف معیار احساس تامین مالی، ۰/۳۷۱ واحد تغییر در انحراف معیار احساس عدالت به وجود می‌آید و از آنجا که جهت این رابطه مثبت است، تغییر به صورت مستقیم و از نوع افزایش می‌باشد.

جدول (۱۷) مشخص‌کننده‌های آماری، میزان و جهت تأثیر هر یک از متغیرهای مستقل بر احساس عدالت

مدل	شاخص آماری	ضرایب رگرسیون	خطای استاندارد	بتای استاندارد شده	t	سطح معنی‌داری
	ضریب ثابت	۱۰/۰۶۱	۲/۱۱۰	-	۴/۷۶۸	۰/۰۰۰
	سن	۰/۰۵۵	۰/۰۱۹	۰/۰۸۰	۲/۸۲۵	۰/۰۰۵
	تامین مالی	۱/۴۵۶	۰/۱۱۵	۰/۳۷۱	۱۲/۶۵۱	۰/۰۰۰
	آسیب‌های اجتماعی	-۰/۰۰۴	۰/۰۰۸	-۰/۰۱۴	-۰/۵۰۴	۰/۶۱۴
	احساس محرومیت	-۰/۳۴۸	۰/۱۱۴	-۰/۰۶۵	-۲/۱۷۶	۰/۰۳۰
	دینداری	۰/۳۶۸	۰/۰۵۶	۰/۱۸۶	۶/۵۴۳	۰/۰۰۰
	پایگاه اقتصادی اجتماعی	-۰/۵۰۱	۰/۱۱۴	-۰/۱۲۹	-۴/۴۰۵	۰/۰۰۰

شکل (۴) عوامل مؤثر بر احساس عدالت اجتماعی

نتایج حاصل از تحلیل مسیر عوامل مؤثر بر روی امنیت اجتماعی

برای انجام تحلیل مسیر بر روی احساس امنیت اجتماعی (به عنوان متغیر وابسته اصلی و نهایی) تمامی متغیرهای مستقل («ثبات اقتصادی»، «تامین مالی»، «احساس عدالت» «آسیب‌های اجتماعی»، «احساس محرومیت» «دینداری»، «پایگاه اقتصادی - اجتماعی»، «سن») به برنامه رگرسیونی معرفی شدند. البته قبل از اشاره به این نتایج، باید گفت که متغیرهای مستقل به سه شیوه؛ اثر صرفاً مستقیم، اثر صرفاً غیرمستقیم و اثر مستقیم و غیرمستقیم و با ضریب بتاهای مختلف بر احساس امنیت اجتماعی (بعنوان متغیر وابسته) تأثیر داشته‌اند که در زیر به ترتیب سهم نسبی تأثیر هر یک از این سه شیوه، به نتایج اشاره می‌شود:

۱- متغیرهایی که به‌طور مستقیم بر متغیر وابسته تأثیر می‌گذارند.

بر طبق نتایج تحلیل مسیر، متغیر «ثبات اقتصادی» با ضریب تأثیر $0/27$ بیشترین تأثیر را بر امنیت اجتماعی داشته است. بنابراین احساس امنیت اجتماعی بیش از همه تابع تغییرات میزان ثبات اقتصادی است. یعنی هر چه ثبات اقتصادی بالا باشد، میزان امنیت اجتماعی نیز افزایش می‌یابد. البته این متغیر بلافاصله بعد از امنیت اجتماعی به‌عنوان متغیر وابسته میانی وارد معادله گردیده و تأثیر رگرسیونی سایر متغیرها بر روی آن محاسبه شده است.

۲- متغیرهایی که علاوه بر تأثیر مستقیم به‌صورت غیر مستقیم (با واسطه

سایر متغیرها) بر روی امنیت اجتماعی تأثیر می‌گذارند:

متغیرهایی که علاوه بر تأثیر مستقیم، به‌صورت غیرمستقیم و از طریق متغیرهای وابسته میانی^۱ بر متغیر وابسته نهایی (امنیت اجتماعی) تأثیر می‌گذارند، عبارتند از:

- متغیر احساس «تامین مالی» علاوه بر تأثیر مستقیم (با ضریب $0/20$) با واسطه متغیر ثبات اقتصادی (با ضریب $0/27$)، تأثیر افزایشده بر امنیت اجتماعی دارد. یعنی هرچه میزان احساس تامین مالی افراد بالا رود، میزان احساس ثبات اقتصادی بالا می‌رود و در نتیجه باعث افزایش امنیت اجتماعی می‌شود.

۱. در تحلیل مسیر منظور از متغیرهای وابسته میانی، متغیرهایی می‌باشد که بعد از متغیر امنیت اجتماعی وارد معادله شده‌اند (مثل ثبات اقتصادی، احساس عدالت، آسیب‌های اجتماعی) و تأثیر رگرسیونی سایر متغیرها بر روی آنها محاسبه شده است.

- متغیر احساس عدالت نیز علاوه بر تأثیر مستقیم (با ضریب $0/21$) به واسطه متغیر ثبات اقتصادی (با ضریب $0/37$) تأثیر افزایش بر روی امنیت اجتماعی دارد. یعنی این متغیر نیز همانند «امنیت مالی» باعث افزایش احساس ثبات اقتصادی می‌شود و در نتیجه، افزایش احساس ثبات اقتصادی باعث بالا رفتن امنیت اجتماعی می‌شود.

- متغیر آسیب‌های اجتماعی نیز از جمله مهمترین متغیرهایی است که علاوه بر تأثیر مستقیم (با ضریب $-0/19$) به واسطه احساس تامین مالی (با ضریب $-0/105$) تأثیر کاهنده بر روی امنیت اجتماعی دارد. تأثیر آسیب‌های اجتماعی در هر دو شکل مستقیم و غیر مستقیم بر روی امنیت اجتماعی بصورت کاهنده است. یعنی هرچه میزان آسیب‌های اجتماعی بالا برود، باعث کاهش امنیت اجتماعی می‌شود.

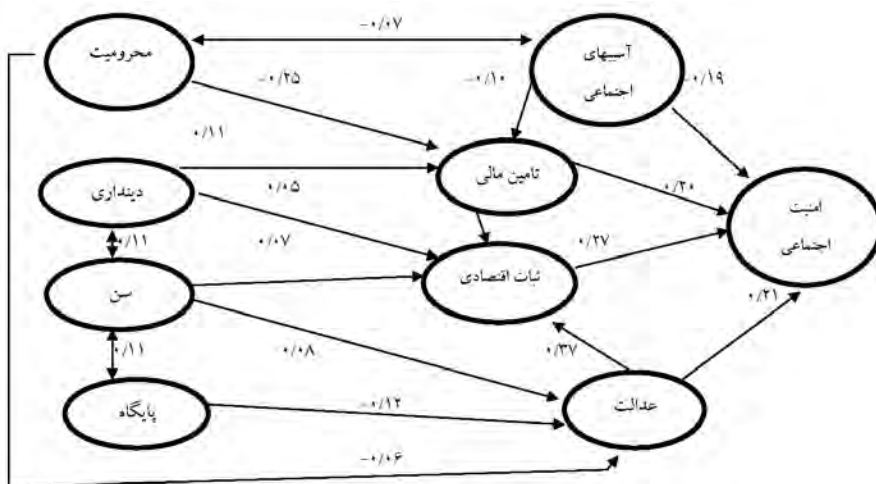
۳- متغیرهایی که دارای تأثیر غیرمستقیم بر امنیت اجتماعی می‌باشند:

- متغیر دینداری با واسطه متغیر احساس ثبات اقتصادی (با ضریب $0/05$)، امنیت مالی (با ضریب $0/11$) و احساس عدالت (با ضریب $0/186$) بر امنیت اجتماعی تأثیر افزایش‌دهنده دارد. نتیجه را بدین صورت می‌توان تحلیل کرد که با افزایش دینداری، «احساس ثبات اقتصادی، احساس تامین مالی و احساس عدالت» بالا خواهد رفت و با بالا رفتن هر یک از آنها احساس امنیت اجتماعی افزایش می‌یابد.

- متغیر سن با واسطه متغیر احساس ثبات اقتصادی (با ضریب $0/07$) و احساس عدالت (با ضریب $0/08$) بر امنیت اجتماعی تأثیر افزایش‌دهنده دارد. بدین صورت که با افزایش سن، «احساس ثبات اقتصادی و احساس عدالت» بالا خواهد رفت و بالا رفتن هر یک از آنها نیز باعث افزایش احساس امنیت اجتماعی می‌شود.

- متغیر پایگاه اقتصادی- اجتماعی با واسطه متغیر احساس عدالت (با ضریب $-0/129$) بر امنیت اجتماعی تأثیر کاهنده دارد. به عبارت دیگر با بالا رفتن پایگاه اقتصادی- اجتماعی، «احساس عدالت» کاهش خواهد یافت و کاهش احساس عدالت نیز باعث کاهش احساس امنیت اجتماعی می‌شود.

- متغیر احساس محرومیت نیز با واسطه متغیر تامین مالی (با ضریب $0/25$) و احساس عدالت (با ضریب $-0/06$) بر امنیت اجتماعی تأثیر دارد.

شکل (۵) مدل تحلیل مسیر

جدول (۱۸) میزان تأثیر مستقیم و غیر مستقیم متغیرهای مستقل بر احساس امنیت اجتماعی

احساس امنیت اجتماعی			متغیر وابسته
اثر کل	اثر غیر مستقیم	اثر مستقیم	
۰/۲۷	-	۰/۲۷	احساس ثبات اقتصادی
۰/۳۸	۰/۱۸	۰/۲۰	احساس تأمین مالی
۰/۳۱	۰/۱۰	۰/۲۱	احساس عدالت
-۰/۲۱	-۰/۰۲	-۰/۱۹	آسب‌های اجتماعی
۰/۰۸	۰/۰۸	-	دینداری
۰/۰۳	۰/۰۳	-	سن
-۰/۰۱	-۰/۰۱	-	پایگاه
۰/۰۴	۰/۰۴	-	احساس محرومیت

نتیجه‌گیری

این مقاله به بررسی احساس امنیت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در شهرستان‌های استان بوشهر پرداخته است. یافته‌های این تحقیق از دو بخش توصیفی و استنباطی تشکیل شده که در ادامه به آنها اشاره می‌شود.

بخش توصیفی:

نتایج در زمینه متغیر احساس امنیت اجتماعی به تفکیک شهرهای استان بوشهر نشان داد که میزان احساس امنیت اجتماعی در اکثر شهرستان‌های استان بوشهر در سطح متوسط می‌باشد. این نتیجه با پژوهشی که به وسیله مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران (۱۳۸۰) صورت گرفته و براساس نتایج آن احساس امنیت شهروندان تهرانی در سطح پایینی قرار دارد و همچنین با پژوهشی که توسط مظلوم خراسانی و اسمعیلی (۱۳۸۹) با عنوان میزان احساس امنیت اجتماعی زنان شهر مشهد در سال ۱۳۸۵ و عوامل مؤثر بر آن صورت گرفته، متفاوت است و با پژوهشی که توسط نیروی انتظامی (۱۳۸۲) با عنوان بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی از دیدگاه شهروندان تهرانی انجام شده و احساس امنیت در سطح متوسطی بوده، همسو می‌باشد. کمترین میزان احساس امنیت اجتماعی را پاسخگویان شهرستان دشتستان و بیشترین آن را پاسخگویان شهرستان دشتی ارزیابی کرده‌اند.

توزیع نتایج حاصل از متغیر پایگاه اقتصادی - اجتماعی نیز نشان داد که پایین‌ترین میزان پایگاه اقتصادی - اجتماعی مربوط به شهرستان دیلم و بالاترین آن مربوط به شهرستان تنگستان و دیر می‌باشد. از نظر متغیر احساس امنیت مالی کمترین میزان مربوط به شهرستان گناوه و بیشترین مربوط به دشتی می‌باشد. در زمینه متغیر احساس ثبات اقتصادی نتایج نشان دهنده آن است که میزان احساس ثبات اقتصادی در اکثر شهرهای استان بوشهر (به جز گناوه و دیلم) در سطح متوسط می‌باشد. همچنین کمترین و بیشترین میزان احساس ثبات اقتصادی را به ترتیب پاسخگویان شهرستان دیلم و دیر ارزیابی کرده‌اند. یکی دیگر از متغیرهای تأثیرگذار بر احساس امنیت اجتماعی، آسیب‌های اجتماعی است. بر اساس یافته‌ها، کمترین میزان آسیب‌های اجتماعی مربوط به شهرستان جم و بیشترین میزان آسیب‌های اجتماعی مربوط به شهرستان بوشهر می‌باشد.

توزیع نتایج حاصل از شاخص «احساس محرومیت» نیز نشان داد که کمترین و بیشترین میزان احساس محرومیت را پاسخگویان شهرستان دیر و دشتستان داشته‌اند. از بُعد شاخص دینداری نتایج نشان داد که میزان دینداری در اکثر شهرهای استان بوشهر در سطح بالایی می‌باشد. کمترین میزان دینداری مربوط به شهرستان دیلم و دشتستان

و بیشترین میزان دینداری مربوط به شهرستان تنگستان می‌باشد. همچنین با توجه به یافته‌های حاصل از متغیر «احساس عدالت»، به ترتیب کمترین و بیشترین میزان احساس عدالت مربوط به شهرستان دیلم و دشتی می‌باشد.

بخش استنباطی:

در این بخش، فرضیه‌های تحقیق با آزمون‌های معتبر آماری به آزمون کشیده شد. ۱- نتایج حاصل از آزمون همبستگی به منظور بررسی رابطه بین متغیرهای مستقل تحقیق (پایگاه اقتصادی- اجتماعی، آسیب‌های اجتماعی، احساس تامین مالی، احساس ثبات اقتصادی، احساس محرومیت، دینداری، احساس عدالت و سن) و متغیر وابسته تحقیق (احساس امنیت اجتماعی) نشان داد که به جز متغیر پایگاه اقتصادی- اجتماعی که رابطه معنی‌داری با متغیر وابسته نداشت، بقیه متغیرهای مستقل رابطه معنی‌داری با متغیر وابسته (احساس امنیت اجتماعی) دارند. همچنین نتایج ضریب همبستگی نشان داد که بین متغیر آسیب‌های اجتماعی با احساس امنیت اجتماعی رابطه معکوسی (منفی) وجود دارد. به عبارت دیگر با افزایش آسیب‌های اجتماعی، احساس امنیت اجتماعی کاهش می‌یابد و بالعکس. اما رابطه مشاهده شده بین متغیر وابسته و سایر متغیرهای مستقل، مثبت است؛ به این معنی که با افزایش در هر یک از واحدهای این متغیرها احساس امنیت اجتماعی افزایش پیدا می‌کند و بالعکس.

نتایج حاصل از آنالیز واریانس و آزمون خی دو نیز نشان داد که تفاوت معنی‌داری در ارتباط با میزان احساس امنیت اجتماعی در بین شهرستان‌های مختلف وجود دارد. به نحوی که کمترین میزان احساس امنیت اجتماعی مربوط به شهرستان دشتستان و بیشترین میزان احساس امنیت اجتماعی مربوط به شهرستان دشتی می‌باشد. همچنین بر اساس نتایج تفاوت معنی‌داری در ارتباط با میزان احساس امنیت اجتماعی در بین گروه‌های سنی وجود دارد. به نحوی که کمترین میزان احساس امنیت اجتماعی مربوط به گروه به گروه سنی ۲۵ تا ۴۰ سال و بیشترین میزان احساس امنیت اجتماعی مربوط به گروه سنی بالای ۴۰ سال می‌باشد. نتایج حاصل از آزمون تی و آزمون خی دو نیز نشان داد که تفاوت معنی‌داری در ارتباط با میزان احساس امنیت اجتماعی در بین مردان و زنان وجود دارد، به نحوی که مردان نسبت به زنان احساس امنیت اجتماعی بیشتری می‌کنند.

و در نهایت عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی به وسیله آزمون تحلیل مسیر مورد بررسی قرار گرفت که نتایج حاصل نشان داد که متغیر احساس امنیت مالی بیشترین تأثیر را بر احساس امنیت اجتماعی داشته است و بقیه عوامل به ترتیب مقدار تأثیر عبارتند از احساس عدالت، احساس ثبات اقتصادی، آسیب‌های اجتماعی، دینداری، احساس محرومیت، سن و پایگاه اقتصادی - اجتماعی.

پیشنهادها

با توجه به نتایج و یافته‌ها، برای تقویت احساس امنیت اجتماعی در استان بوشهر می‌توان پیشنهادهای زیر را مطرح کرد:

۱. تهیه برنامه‌های فرهنگی و آموزشی در صدا و سیما برای بالا بردن آگاهی مردم.
۲. وضع قوانین و مجازات‌های جدی در برخورد با عاملان ایجاد ناامنی در جامعه.
۳. فعالیت مسئولین در زمینه مسائل اقتصادی و ایجاد نوعی امنیت اقتصادی برای تولید کنندگان و قشرهای مختلف اقتصادی می‌تواند در گسترش احساس امنیت اجتماعی در بین مردم مؤثر واقع شود.
۴. توزیع عادلانه درآمد، شغل، مسکن و تحصیلات و کاهش فاصله طبقاتی در جامعه به ویژه در بین افراد متعلق به طبقات اجتماعی پایین‌تر.
۵. افزایش اعتماد اجتماعی در بین مردم.
۶. کمک گرفتن از نهادهای محلی از قبیل بسیج، هیأت امنای مساجد، ریش سفیدان.
۷. افزایش کلاتری‌ها و گشت زنی در سطح شهر.
۸. ایجاد فرصت‌های برابر و توزیع عادلانه امکانات در جهت کاهش احساس محرومیت نسبی.
۹. فضا سازی برای مشارکت تمام مردم در عرصه‌های متفاوت اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، مذهبی.
۱۰. قانون محوری، قانون گرایی، «اجرای دقیق قانون» و به ویژه پایبندی نهادهای رسمی به «قواعد و مقررات اجتماعی».

منابع

- بوزان، باری (۱۳۷۸). مردم، دولت‌ها و هراس. ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- بیات، بهرام (۱۳۸۸). جامعه‌شناسی احساس امنیت. تهران: انتشارات امیرکبیر.
- پناهی، حمید؛ اکبری‌ان، مهدی؛ جاوید، نورمحمد؛ ناصری نژاد، علی (۱۳۸۹). افزایش احساس امنیت شهروندان شهر ری با اجرای طرح مبارزه با اراذل و اوباش. فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۲۲.
- رضوان، علی؛ فتحی، منصور (۱۳۹۱). بررسی عوامل مرتبط با احساس ناامنی در محلات شهری؛ در ناحیه ۳ منطقه ۱۷ شهرداری تهران. فصلنامه رفاه اجتماعی، سال دوازدهم، شماره ۴۵.
- روی، پل (۱۳۸۲). معمای امنیت اجتماعی. ترجمه منیژه نویدنیا، مطالعات راهبردی، سال ششم، شماره سوم، ۲۱، صص ۶۸۵-۷۰۹.
- ریتزر، جورج (۱۳۸۷). نظریه‌های جامعه‌شناسی در دوران معاصر. ترجمه محسن ثلاثی، تهران: انتشارات علمی.
- زنگی آبادی، علی؛ زنگنه، مهدی (۱۳۹۰). سنجش احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان شهرهای کوچک و مرزی (مطالعه موردی: شهر خواف). فصلنامه دانش انتظامی، سال سیزدهم، شماره اول.
- ساروخانی، باقر (۱۳۷۵). دایره‌المعارف علوم اجتماعی. تهران: انتشارات کیهان.
- مبارکی، محمد (۱۳۸۳). بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و جرم. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه شهید بهشتی دانشگاه تهران.
- مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران (۱۳۸۰). بررسی اجتماعی امنیت اجتماعی از دیدگاه شهروندان تهران. گزارش طرح نظر سنجی، شماره ۱۰۹.
- مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران (۱۳۸۲). بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی از دیدگاه شهروندان تهرانی. گزارش طرح نظر سنجی، شماره ۱۸۹.
- مظلوم خراسانی، محمد؛ اسمعیلی، عطا (۱۳۸۹). بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی زنان شهر مشهد در سال ۱۳۸۵-۸۶ و عوامل مؤثر بر آن. مجله علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد، سال ۷، ۲۵۱-۲۱۹.

- ناجا (۱۳۸۲). بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی از دیدگاه شهروندان تهرانی. شماره ۱۸۹، معاونت اجتماعی ناجا.
- نبوی، سیدعبدالحسین؛ حسین زاده، علی حسین؛ حسینی، سیده هاجر (۱۳۸۹). بررسی عوامل اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی. مجله جامعه شناسی کاربردی، ۲۱، پیاپی ۴، ۷۳-۹۶.
- نجفی، عبدالله؛ صفری شالی، رضا (۱۳۸۹). بررسی احساس امنیت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن. استانداری بوشهر.
- نصری، قدیر (۱۳۷۸). معنا و ارکان جامعه شناسی امنیت. از جزوه مفهوم شناسی امنیت (شرحی بر تهدیدات)، مؤسسه مطالعات راهبردی.
- نوروزی، فیض اله؛ فولادی سپهر، سارا (۱۳۸۸). بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان ۱۵-۲۹ ساله شهر تهران و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن. فصلنامه راهبرد، سال ۱۸، شماره ۵۳، صص ۱۲۹-۱۵۹.
- نویدنیا، منیژه (۱۳۸۲). درآمدی بر امنیت اجتماعی. فصلنامه مطالعات راهبردی، سال ششم، شماره ۱۹.
- نویدنیا، منیژه (۱۳۸۹). اولویت امنیتی شهروندان در مناطق مختلف شهر تهران. فصلنامه جغرافیای انسانی، سال دوم، شماره دوم.
- یزدانی، عنایت الله؛ صادقی، زهرا (۱۳۸۹). امنیت اجتماعی و تأثیر آن بر امنیت ملی ایران (در قالب تهدیدات فرهنگی-اجتماعی). ماهنامه مهندسی فرهنگی، سال چهارم، شماره ۳۹ و ۴۰.
- mitar, miran (1996) Assessment of societal security in recent past and today, college of police and security studies Slovenia / ww.ncjrs.org/internet